

спрямованість їх всіх на досягнення високої якості освіти; підвищення статусу вищої педагогічної освіти в суспільстві. На практиці це орієнтири, які визначають відбір змісту, методик і технологій навчання, дають основу для розбудови вищої педагогічної освіти на нових засадах.

Список використаних джерел

1.Trubavina I,Kaplun S. Student subjectivity as a pedagogical condition for the formation of their cognitive autonomy while learningFundamental And Applied Researches: Contemporary Scientific and practical Solutions and Approaches. Interdisciplinary Prospects. Volume V / [Editors: A. Dushniy, M. Makhmudov, M.Strenacikova]. – Baku – Banska Bystrica – Uzhhorod – Kherson: Posvit, 2019. 616p. -p214-228

***Шевченко О. М.,**
кандидат психологічних наук,
викладач кафедри психології розвитку та консультування,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

ОСОБИСТІСНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Успіх інноваційних змін у нашій державі значною мірою залежить від учителя, його творчого потенціалу, гуманістичної спрямованості особистості, готовності до безперервної самоосвіти. Важливу роль у забезпеченні позитивних змін в системі освіти має вирішити удосконалення професійної компетентності педагогічних кадрів та підвищення їх наукового і загальнокультурного рівня.

В українському науковому просторі сьогодення активно досліджують проблематику компетентнісного підходу науковці: Н.М. Бібік, І.І. Смагін (професійно-педагогічна компетентність), О.І. Власова (соціальні здібності), І.Г. Єрмаков, О.В. Овчарук, Л.І. Паращенко (формування ключових компетентностей у старшокласників), О.І. Пометун (громадянська компетентність), О.Я. Савченко, Л.В. Сохань (життєва компетентність), та ін.

Більшість дослідників, як стверджує Н.М. Бібік, «компетентність» розглядають як оцінну категорію, яка характеризує людину як суб'єкта професійної діяльності, її здатність успішно виконувати свої повноваження [1, с. 48]. Проте, на думку О.М. Бобієнко, загальною для всіх спроб дати визначення компетенції є розуміння її як здатність індивіда справлятися з різноманітними задачами, як сукупність знань, вмінь і навичок, необхідних для

певної роботи. При цьому повинні взаємодіяти когнітивні і афективні навички поряд з мотивацією, емоційними аспектами і відповідними ціннісними установками.

Деякі науковці розглядають особистісну компетентність як рівнозначну з професійною, соціальною та іншими видами компетентностей. Модель особистісно-професійної компетентності спеціаліста, на думку О.Є. Пермякова [2, с. 276], має вигляд сфери, ядром якої є особистісна компетентність, а її зовнішньою оболонкою – професійна компетентність. Внутрішня складова компетентності (особистісна компетентність) визначається ставленням особистості до себе, базується на системі уявлень людини про себе в соціумі і в навколишньому (природному та антропогенному) середовищі. Особистісна компетентність експлікується здатністю особистості виявляти, осмислювати і оцінювати свою роль у суспільстві, виявляти власні здібності, розробляти і розвивати свої життєві плани, що базуються на особистісно-цінних орієнтаціях, мотивації особистості. Дослідник називає наступні особистісні властивості спеціаліста, які визначають якість особистісної компетентності: духовність, прихильність до суспільних та етичних цінностей, моральність, самостійність, самоповага, надійність, толерантність, соціальна значущість, особистісна, соціальна і професійна відповідальність, громадянськість, вихованість. Також він припускає, що компетентність носить інтегративний характер і може включати в себе ряд компетенцій.

У контексті професійного становлення та розвитку, як один з видів професійної компетентності, або як одну з її складових дослідники здебільшого розглядають таку компетентність як особистісна, називаючи її: особистісно-індивідуальна (І.Г. Дровнікова), індивідуально-особистісна (Г.П. Ланець), соціально-особистісна компетентність (Н.Л. Бабенко), мотиваційно-особистісна компетентність (В.В. Абашина), аутопсихологічна (А.О. Деркач, А.П. Ситніков, Н.В. Кузьміна, Л.А. Степнова), внутрішньоособистісна (Л.О. Плужнікова), власна компетентність (В.Г. Маралов), особистісна (А.К.Маркова) [3, с. 98].

На основі тлумачення змісту і наповнення особистісної компетентності, що існує у сучасній психологічній науці, ми розуміємо *«особистісну компетентність»* – як *інтегральну характеристику людини, здатність особистості виявляти, осмислювати, проявляти, оцінювати, розвивати, довільно регулювати власні особистісні ресурси, здібності, обдарування та соціальні позиції, розробляти, вдосконалювати та втілювати у дійсність свої життєві плани, що базуються на усвідомленні соціальних потреб та особистісних цінностей.*

Теоретична модель особистісної компетентності, на нашу думку, містить наступні компоненти: 1) *мотиваційно-ціннісний компонент*, який передбачає

наявність особистісної системи цінностей; здатність до визначення життєвих цілей; мотивацію до успіху, до освоєння нових знань, особистісного розвитку; 2) *когнітивний компонент*, що включає комплекс знань, необхідних для особистісного розвитку; володіння способами формулювання, планування та вирішення задач особистісного зростання і оцінки результатів власних дій; потенціал творчої активності; 3) *емоційно-вольовий компонент* забезпечує суб'єкту, внутрішньо-скоординовану, відповідальну і ефективну діяльність з метою особистісного самовдосконалення, самоприйняття, задоволеність навчанням, особистісним самовизначенням, емоційну стабільність та самостійність [3, с. 102-103].

Отже, розвиток компонентів особистісної компетентності сучасного педагога, що передбачає вдосконалення особистісних ресурсів, здібностей, обдарувань і соціальних позицій, здатність та готовність проявляти їх в особистій поведінці, безумовно сприятиме зростанню його професійності.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Київ, 2004. С. 45 – 50.
2. Пермяков О. Е. Методологические подходы к моделированию личностно-профессиональной компетентности специалиста в контексте формирования государственных образовательных стандартов нового поколения. *Известия Томского политехнического университета*. 2007. №1. С. 275 – 281.
3. Шевченко О.М. Теоретична модель особистісної компетентності. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. Київ, 2011. Т.2. Спецпроект «Тенденції розвитку психології в Україні: історія та сучасність» з нагоди 85-ї річниці народження фундатора вітчизняної історико-психологічної науки В.А. Роменця. С. 96 – 105.